

บทที่ 6

สรุป

6.1 สรุป

ในการศึกษาเรื่องความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ในตำบลท้องเนียน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคมก่อนและหลังมีโครงการฯ และความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อโครงการ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคม โดยอาศัยแนวคิดภูมิศาสตร์พฤติกรรม และทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังรวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร และลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ผลจากการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้

จากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมก่อนและหลังมีโครงการฯ มีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น นั่นคือประชากรมีรายได้สูงขึ้น แต่ละครัวเรือนมีการประกอบอาชีพการเกษตรหลายชนิดเพิ่มขึ้น มีโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สภาพเส้นทางคมนาคม ระบบสาธารณูปโภค ที่อำนวยความสะดวกให้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการก่อสร้างสถานการศึกษาในระดับสูงเพิ่มขึ้นในพื้นที่ ส่วนทางด้านการศึกษาที่ติดปรากฏว่ายังไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากรกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังมีโครงการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนการศึกษาความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากรกลุ่มตัวอย่าง จากสมมติฐานที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่น มีความคาดหวังว่าโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้จะส่งผลให้สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ดีขึ้น ผลจากการศึกษาพบว่า ความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมในทางบวก ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังไว้มาก คะแนนเฉลี่ยโดยรวม 4.34 ในขณะที่ความคาดหวังทางลบอยู่ระดับปานกลาง ด้วยคะแนนเฉลี่ยรวม 3.75 จึงแสดงให้เห็นว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลท้องเนียนมีความคาดหวังว่าโครงการฯ จะส่งผลให้สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ดีขึ้น เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ซึ่งความคาดหวังในทางที่ดีขึ้น 5 อันดับแรก พบว่า ประชากรมีความคาดหวังมากกว่าโครงการฯ จะส่งผลให้พื้นที่ตำบลท้องเนียนมีการเปลี่ยนแปลงทางสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในทางที่ดีขึ้น ดังต่อไปนี้

- 1) ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีการศึกษาเพิ่มขึ้น
- 2) ส่งผลให้พื้นที่ตำบลท้องเนียนรวมทั้งอำเภอขนอมและภาคใต้มีความเจริญยิ่งขึ้น
- 3) พื้นที่ตำบลท้องเนียนจะกลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ เช่นเดียวกับพื้นที่หลังท่าทั่วไป
- 4) มีโรงพยาบาลที่มีเครื่องมือทันสมัย
- 5) มีสถาบันการศึกษาระดับสูงเพิ่มขึ้น

ส่วนอุตสาหกรรมที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างคาดหวังที่จะให้มีในพื้นที่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ

- 1) อุตสาหกรรมแปรรูปทางการเกษตร
- 2) อุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋อง
- 3) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นไปในทางบวก มีระดับคะแนนเฉลี่ยส่วนใหญ่ อยู่ในระดับที่สูงมาก ฉะนั้นความคาดหวังที่จะเป็นไปในทางที่ดีขึ้น นอกจาก 5 อันดับทีกล่าวนมา ยังพบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างยังมีความคาดหวังสูงว่า จะมีสภาพเส้นทางคมนาคมดีขึ้น ผลผลิตทางการเกษตรจะมีราคาสูงขึ้น เกิดการขยายตัวของหน่วยธุรกิจ ครอบครัวจะมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น

ส่วนความคาดหวังในทางลบหรือผลเสียที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการฯ พบว่ามีดังต่อไปนี้

- 1) เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในสังคมของชุมชนท้องถิ่น
- 2) ชุมชนท้องเนียนเกิดความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้น
- 3) การสูญเสียพื้นที่ทางการเกษตร
- 4) ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุและด้านจิตใจ
- 5) คนในท้องถิ่นเดิมถูกโยกย้ายไปอยู่ที่อื่นเนื่องจากการเวนคืนที่ดิน

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังดังกล่าว จากสมมติฐานที่ว่าปัจจัยทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของประชาชนในท้องถิ่น จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ต่างก็มีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยทางการเมืองพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกจากนี้พบว่าปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง มี 2 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข่าวสาร ส่วนปัจจัยทางกายภาพกับเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังอย่างละ 1 ตัวแปร คือ ลักษณะการใช้ที่ดิน และขนาดการถือครองที่ดินตามลำดับ

6.2 อภิปรายผลการศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่ได้ว่า สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะรายได้ อาชีพ และโครงสร้างพื้นฐาน มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น รวมทั้งมีการก่อสร้างสถาบันการศึกษาระดับสูงเพิ่มขึ้น จากผลที่ได้เป็นเช่นนี้ มีสาเหตุดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของรายได้ ที่พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการสัมภาษณ์และสังเกตในช่วงเริ่มต้นของโครงการ รายได้มาจากผลข้างเคียงเป็นส่วนใหญ่ เช่น การเข้าไปเป็นลูกจ้างรายวันช่วงตัดถนน การขายอาหารให้คนงานก่อสร้าง และบางส่วนได้มาจากการขายที่ดิน แต่อย่างไรก็ตามการเพิ่มขึ้นของรายได้น่าจะมาจากปัจจัยอื่นด้วย เช่น บางช่วงราคาผลผลิตทางการเกษตรสูงขึ้น เป็นต้น

2. อาชีพ การเปลี่ยนแปลงในด้านอาชีพที่เกิดขึ้น มีทั้งที่เป็นผลอันเนื่องมาจากโครงการฯ และมาจากปัจจัยอื่น ดังต่อไปนี้

2.1 อาชีพที่เปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากโครงการ

2.1.1 คำขาย เป็นอาชีพที่มีอัตราเพิ่มสูงมากที่สุด จากการไปสัมภาษณ์และสังเกต ร้านค้าที่เพิ่มขึ้นมาก คือ ร้านขายอาหาร รองลงไป คือ ร้านขายวัสดุก่อสร้าง จากคำกล่าวของ คุณลุงสวัสดิ์ ผิวงาม เจ้าของโรงอิฐ ที่ได้กล่าวไว้ว่า "ตอนแรกเมื่อรู้ว่าโครงการฯ มาลงในพื้นที่นั้นแน่นอน ก็สร้างโรงอิฐขึ้น เพราะคิดว่าอิฐเป็นที่ต้องการในการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ"

2.1.2 ส่วนยางพารา เป็นอาชีพที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างประกอบเป็นอาชีพหลักของครอบครัวมากที่สุด จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านเล่าให้ฟังว่า "คนแถวนี้เขาพูดกันเสมอว่า ปลูกยางมะเดื่อแล้ว ต่อไปเมื่อโครงการฯ สร้างเสร็จ ยางพารา เป็นพืชเกษตร ที่โรงงานต้องการมากที่สุด เพราะสามารถแปรรูปได้ทั้งน้ำยาง และไม้ยาง" ด้วยเหตุนี้การทำสวนยางพาราจึงมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.1.3 การทำสวนมะพร้าว มีมากที่สุด คือ หมู่ที่ 1 และ 2 ส่วนมะพร้าวส่วนใหญ่ได้รับเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ปัจจุบันเป็นอาชีพที่มีแนวโน้มลดลงเนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกตัดผ่าน จึงส่งผลให้พื้นที่สวนมะพร้าวโดยเฉพาะในหมู่ที่ 1 ถูกเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอย่างอื่น ส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัย

2.1.4 การทำนา พื้นที่นามีมากในหมู่ที่ 3, 4 และ 5 ในปัจจุบันอาชีพการทำนาไม่ปรากฏให้เห็นในพื้นที่ตำบลท้องเนียน ในช่วงที่เข้าไปสัมภาษณ์ชาวบ้านแล้วให้ฟังว่าสาเหตุที่เลิกทำนาเพราะพื้นที่นาส่วนใหญ่ตกไปอยู่ในมือของนายทุนที่เข้ามากว้านซื้อที่ดิน รวมทั้งกองทัพเรือ และบางส่วนมีนายทุนจากที่อื่นมาเช่าทำนาทิ้ง ส่วนที่เหลือมีไม่มากเมื่อปลูกข้าวในช่วงที่เริ่มออกรวง มีแมลง นก และหนู มากินหมด จึงส่งผลให้ชาวบ้านเลิกทำนาไป

2.2 อาชีพที่เปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยอื่น

2.2.1 การเลี้ยงกุ้ง การประกอบอาชีพนี้มีอัตราเพิ่มขึ้นมากอีกอาชีพหนึ่งเนื่องจากมีรายได้ดี ถึงแม้ต้องลงทุนสูงและต้องเอาใจใส่ดูแลมากกว่าการทำเกษตรอย่างอื่น แต่ผลตอบแทนที่ได้ก็คุ้มค่าเช่นกัน

2.2.2 การทำสวนกาแฟ เป็นอาชีพที่ทำกันมากในหมู่ที่ 6 และบางส่วนของหมู่ที่ 5 อย่างไรก็ตาม การทำสวนกาแฟเป็นอาชีพหนึ่งที่มีแนวโน้มลดลง เพราะผลผลิตที่ได้คุณภาพต่ำราคาที่ได้จึงต่ำไปด้วย ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงพยายามให้เกษตรกรเปลี่ยนไปปลูกพืชอย่างอื่นทดแทน

2.2.3 อาชีพอื่น ๆ ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นการทำสวนผลไม้ เริ่มเป็นที่นิยมทำกันมากในพื้นที่หมู่ที่ 6 และบางส่วนของหมู่ที่ 5 พืชที่ปลูกส่วนใหญ่ เป็นทุเรียน ลองกอง มังคุด และเงาะ การทำสวนผลไม้มีอัตราการเพิ่มสูงรองจากอาชีพค้าขาย ทั้งนี้เนื่องจากเป็นที่ต้องการของตลาด ประกอบกับได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ปลูกเพื่อลดการปลูกกาแฟ

3. การเปลี่ยนแปลงในส่วนของการสร้างพื้นฐาน เช่น สภาพเส้นทางคมนาคมที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งระบบสาธารณสุข และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่จัดให้มีการก่อสร้างสถาบันการศึกษาระดับสูงขึ้น คือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตศรีวิชัย สิ่งเหล่านี้ถ้าจะมองว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับโครงการก็เป็นได้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นนี้น่าจะเป็นไปตามสมมติฐานของ Nisbet (1969) ในข้อที่ว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็น (Change is necessary) เป็นลักษณะ เพื่อให้มนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ส่วนการคาดหวังจะเห็นได้ว่าลักษณะการคาดหวังต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ถ้าแบ่งตามแนวทางการคาดหวัง ที่จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (2522) ได้แบ่งไว้เป็น ความคาดหวังในด้านวัตถุกับความคาดหวังในด้านที่ไม่ใช่วัตถุ ผลจากการศึกษาสามารถแบ่งตามแนวทางดังกล่าวได้ดังนี้

- 1) ความคาดหวังในด้านวัตถุ พบว่า ความคาดหวังในลักษณะดังกล่าวนี้มีดังต่อไปนี้
- คาดว่าจะมีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาระดับสูงเพิ่มขึ้นในพื้นที่
 - เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินไปในเชิงพาณิชย์
 - มีโรงพยาบาลที่ทันสมัย
 - ราคาที่ดินสูงขึ้น
 - เส้นทางคมนาคมสะดวกขึ้น
 - ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาสูงขึ้น
 - คาดหวังที่จะให้มีอุตสาหกรรมด้านต่าง ๆ มากที่สุด 5 อันดับ คือ แปรรูปทางการเกษตร อาหารทะเลกระป๋อง อีเล็กทรอนิกส์ การบริการการท่องเที่ยว และผลิตเครื่องจักรกลทางการเกษตร

- 2) ความคาดหวังในด้านที่ไม่ใช่วัตถุ เป็นลักษณะความคาดหวังที่เป็นนามธรรม มีดังนี้
- ประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น
 - ตำบลท้องเนียนรวมทั้งอำเภอขนอม และภาคใต้มีความเจริญยิ่งขึ้น
 - ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในชุมชนท้องถิ่น
 - เกิดช่องว่างระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับด้านจิตใจ
 - ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะห่างเหินมากขึ้น เป็นต้น

ในส่วนของอุตสาหกรรมที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างคาดหวังจะให้มากที่สุดนั้น พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงพิศ ลิวิรัตน์ (2534) ที่พบว่านักธุรกิจในท้องถิ่นภาคใต้มองว่าธุรกิจที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นสูงที่สุดคือ อุตสาหกรรมเกษตร และแปรรูปทางการเกษตร แปรรูปสัตว์น้ำ/อาหารทะเลแช่แข็ง (กระป๋อง) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและโรงแรม เป็นต้น

จากความคาดหวังของประชากรที่กล่าวมา ทั้งในด้านที่เป็นวัตถุ และไม่ใช่วัตถุ เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าผลของการพัฒนาจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ โดยเฉพาะต่อประชากรที่อยู่ในพื้นที่ของโครงการ ถ้าผลของการพัฒนาเป็นไปตามที่ประชาชนคาดไว้ ดังที่กล่าวมานั้นก็ย่อมที่จะเป็นแนวทางที่จะมองได้ว่า โครงการฯจะส่งผลดีต่อประชาชนเป็นส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ตาม ผลเสียก็มีด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมาอันเนื่องมาจากความเจริญทางวัตถุ

จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแสดงออกเกี่ยวกับการคาดหวังของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าในการแสดงออกต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์มีความสัมพันธ์ด้วยในพื้นที่นั้น ปัจจัยภายนอกเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่มีผลต่อการแสดงออกของมนุษย์ (มันส์ สุวรรณ, ม.ป.ป.) ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยภายนอกที่มีความสัมพันธ์

กับพฤติกรรมการแสดงออกเกี่ยวกับการคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลท้องเนียนที่มีต่อโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ นั้น มีดังต่อไปนี้

1. ลักษณะการใช้ที่ดิน จากการศึกษาวิจัยพบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการใช้ที่ดิน ปลูกพืชชนิดใดชนิดหนึ่งเพียงอย่างเดียวหรือเลี้ยงกุ้งเพียงอย่างเดียวจะมีความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมในทางบวกมากกว่า ลักษณะการใช้ที่ดินทำการเกษตรมากกว่า 1 ชนิดขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากประชากรกลุ่มที่มีลักษณะการใช้ที่ดินทำการเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว มักจะได้รับความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจ เพราะมีรายได้เพียงด้านเดียว ประกอบผลผลิตมีราคาไม่แน่นอน และยังมีผลกระทบจากสภาพดินฟ้าอากาศส่งผลให้ผลผลิตเสียหายขาดคุณภาพ ซึ่งต่างจากกลุ่มประชากรที่มีการทำการเกษตรมากกว่า 1 ชนิด ประชากรกลุ่มนี้จะมีแหล่งที่มาของรายได้หลายทาง นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ยังได้พบว่าลักษณะการใช้ที่ดินจะสอดคล้องกับขนาดการถือครองที่ดินด้วย นั่นก็คือประชากรที่มีการใช้ที่ดินทำการเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว ส่วนใหญ่สังเกตได้ว่ามีขนาดการถือครองที่ดินน้อย จึงไม่สามารถใช้ที่ดินปลูกพืชหลายอย่างได้จึงก่อให้เกิดความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจดังที่กล่าวมา เมื่อมีโครงการพัฒนาจากรัฐจะเข้าไปดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ จึงส่งผลให้ประชากรที่มีลักษณะการใช้ที่ดินทำการเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว มีความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคม อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นไปในทางบวกสูง

2. ขนาดการถือครองที่ดิน เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เพราะถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการผลิตทางการเกษตร ดังนั้นจากผลการศึกษาที่ได้จะพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดการถือครองที่ดินน้อย จะมีความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมในทางบวกมากกว่าประชากรที่มีขนาดการถือครองที่ดินมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ ต่อสุวรรณ (2529) ที่พบว่าเกษตรกรที่มีขนาดการถือครองที่ดินน้อย จะมีความคาดหวังในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมมากกว่าเกษตรกรที่มีขนาดการถือครองที่ดินมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าที่ดินถือเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตทางด้านเกษตรกรรม ประชากรกลุ่มที่มีที่ดินมากส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่มากนัก ถึงแม้ผลผลิตทางการเกษตรเฉลี่ยต่อไร่จะไม่สูงมากนักก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ที่ทั้งหมดสูงพอที่จะไม่เกิดความเดือดร้อนประกอบกับประชากรกลุ่มที่มีที่ดินมากส่วนใหญ่ มีการทำการเกษตรมากกว่า 1 ชนิดขึ้นไป เพราะมีที่ดินพอที่จะแบ่งทำการเกษตรได้หลายชนิดนั่นเอง จึงส่งผลให้ประชากรกลุ่มนี้มีรายได้เข้าครัวเรือนหลายทาง ดังนั้นความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมในทางบวกมีน้อยกว่าประชากรกลุ่มที่มีขนาดการถือครองที่ดินน้อย

3. ระดับการศึกษา จากการศึกษาวิจัยพบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาดำเนินความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมในทางบวกมากกว่าประชากรที่มีการศึกษาสูง ซึ่งขัดแย้งกับ

การศึกษาของ ณรงค์ ต่อสุวรรณ (2529) ที่พบว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาดำเนินความคาดหวังในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (จากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก) ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาสูง ดังนั้นจากผลการศึกษาที่พบว่าประชากรกลุ่มที่มีการศึกษาดำเนินความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมในทางบวกมากกว่าประชากรที่มีการศึกษาสูง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าประชากรกลุ่มที่มีการศึกษาดำเนิน จากการศึกษาได้สัมภาษณ์ พูดคุย สังเกตได้ว่ากลุ่ม การศึกษาดำเนินส่วนใหญ่ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการน้อยเมื่อเห็นว่าเป็นโครงการจากรัฐบาลก็ คิดว่าต้องดีมีประโยชน์ แต่ไม่รู้เกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการว่ามีอะไรบ้าง รวมทั้งการกลั่นกรอง ข่าวสารยังขาดข้อมูลในการเปรียบเทียบ รู้ได้จากการพูดคุยเกี่ยวกับโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ภาคตะวันออก ส่วนใหญ่รู้จักแต่ชื่อเท่านั้น ซึ่งต่างกับกลุ่มที่มีการศึกษาสูง พบว่า นอกจากมีความรู้ เกี่ยวกับโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้แล้ว ยังมีความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาพื้นที่ชาย ฝั่งทะเลภาคตะวันออกรวมทั้งปัญหาที่เกิดจากโครงการด้วย ด้วยเหตุนี้กลุ่มที่มีการศึกษาสูงจึงมี ความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมอันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ เป็น ไปในทางบวกไม่สูงเหมือนกับกลุ่มที่มีการศึกษาดำเนินความคาดหวัง

4. การรับรู้ข่าวสาร ข่าวสารเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ การได้รับข่าวสารมีส่วนก่อให้เกิด ความคาดหวังต่อโครงการพัฒนาที่เกิดขึ้นได้เช่นกัน จากการศึกษาพบว่า ประชากรกลุ่มที่มีการ รับรู้ข่าวสารมาก มีความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมในทางลบ มากกว่าประชากรกลุ่มที่รับรู้ ข่าวสารน้อย ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ณรงค์ ต่อสุวรรณ (2529) ที่พบว่า กลุ่มที่รับรู้ข่าวสาร มากมีความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปในเชิงบวก มากกว่ากลุ่มที่รับรู้ข่าวสารน้อย จากผลการศึกษาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ช่วงสัมภาษณ์เป็นช่วงรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา ซึ่งเป็นช่วงที่พูดถึงผลกระทบต่องานแวดล้อมต่าง ๆ ที่อาจมีขึ้นมากมาย ออกมาตามสื่อต่าง ๆ นอก จากนี้ยังพบว่ากลุ่มที่รับรู้ข่าวสารมาก ส่วนใหญ่จะรับรู้ข่าวสารเรื่องอื่น ๆ มากด้วย เป็นต้นว่า ปัญหาที่เกิดจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยเฉพาะปัญหาต่องานสังคมในชุมชน ท้องถิ่น ดังนั้นกลุ่มที่รับรู้ข่าวสารมากย่อมมีความรู้ความเข้าใจที่จะนำข้อมูลมาพิจารณาเปรียบเทียบผลดีและผลเสีย เพราะมีตัวอย่างของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเป็นตัวอย่างให้เห็น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอิทธิพลของสื่อมวลชนก็มีความสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้ (Rogers, 1960) จึงมีผลทำให้กลุ่มที่รับรู้ข่าวสารมาก มีความคาดหวังทางเศรษฐกิจและสังคมอันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้เป็น ไปในทางลบสูง ดังนั้น จากผลการศึกษาที่ได้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณรงค์ ต่อสุวรรณ (2539) นั่นก็คือ ผลการศึกษาที่ได้ กลุ่มที่รับรู้ข่าวสารมากจะมีความคาดหวังทางเศรษฐกิจและ สังคมในทางลบสูง ในขณะที่การศึกษาของ ณรงค์ ต่อสุวรรณ กลุ่มที่รับรู้ข่าวสารมากจะมีความ คาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในเชิงบวกสูง ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ

ว่าเนื้อหาของข่าวสารต่างกัน ประกอบกับโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก เป็นโครงการแรกที่มีการส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเล ดังนั้นข่าวสารที่ได้จึงขาดข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบ ด้วยเหตุนี้ กลุ่มประชากรตัวอย่างจึงมีความคาดหวังต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ และเนื้อหาของข่าวสารต่างกัน นอกจากนี้ อาจเป็นไปได้ว่าการศึกษาครั้งนี้ใช้จำนวนกลุ่มประชากรน้อย ทำให้ข้อมูลไม่กระจายจึงทำให้ผลการศึกษาดูออกมาในลักษณะที่ขัดแย้งดังที่กล่าวมา

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ 2 ประการด้วยกัน ดังต่อไปนี้

6.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

1. การวางแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชากรที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้มากที่สุด เพราะประชากรในท้องถิ่นเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการโดยตรง และควรนำบทเรียนที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกมาเป็นอุทาหรณ์

2. จากแนวนโยบายของโครงการฯ ที่หวังจะช่วยให้คนในท้องถิ่นมีงานทำ แต่จากผลการศึกษาความคาดหวังของประชากรในพื้นที่ พบว่าประชากรในท้องถิ่นมีความคาดหวังทางด้านการมีงานทำในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดจากโครงการอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.78) ทั้งนี้จากการได้พูดคุย จึงทำให้เข้าใจว่าที่เป็นเช่นนั้นเพราะชาวบ้านยกตัวอย่างให้ฟังว่าคนงานในโรงงานไฟฟ้าในทุกวันนี้แทบไม่มีคนในท้องถิ่นนี้ โรงแยกก๊าซของ ปตท. ก็เช่นกัน จึงส่งผลให้ชาวบ้านไม่คาดหวังในด้านนี้มากนัก ด้วยเหตุนี้ จึงคิดว่ารัฐควรให้ความสำคัญกับคนในท้องถิ่น โดยช่วงเริ่มต้นของโครงการควรสนับสนุนบุตรหลานของคนในท้องถิ่นได้รับการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจ อาทิ ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปแนะนำให้ชาวบ้านได้รู้ว่าโครงการนี้ต้องการแรงงานทางด้านใดบ้าง

3. จากข้อเสนอแนะข้อที่ 2 รัฐควรจัดตั้งสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานโดยการจัดการศึกษาและเปิดอบรมทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาฝีมือทางด้านช่างในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อรองรับงานอาชีพใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในท้องถิ่น และจากผลการศึกษา ก็เห็นได้ว่าความคาดหวังของประชากรในท้องถิ่น คือ คาดหวังว่าคนในท้องถิ่นจะมีการศึกษาสูงขึ้น มีสถานการศึกษาเพิ่มขึ้น และยังมีความเห็นว่าการที่จะเข้าทำงานในอุตสาหกรรมได้นั้นต้องมีความรู้

4. รัฐบาลต้องดำเนินงานในลักษณะการพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่กับเกษตรกรรม เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างอาชีพมากนัก โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปทางการเกษตรที่มีมาตรฐาน เพื่อสินค้าทางการเกษตรจะได้มีราคาสูงขึ้นด้วย

5. เมื่อโครงการสำเร็จลุล่วงมีกิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นตามแผนงานของโครงการ สิ่งที่รัฐจะต้องกระทำก็คือภาษีที่ได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ ต้องคืนสู่การพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะคนที่ยอยู่ในพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมต่าง ๆ อาทิ การเอาไปใช้หามาตรการควบคุมทางด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่โครงการจะได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ว่า ต้องการให้คนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

6.3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการศึกษา

1. ควรทำการศึกษาในลักษณะนี้ กับโครงการพัฒนาอื่น ๆ ของรัฐโดยเฉพาะโครงการพัฒนาทางอุตสาหกรรม เช่น การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาที่จะมีขึ้นในพื้นที่นั้น ๆ

2. เนื่องจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้เป็นโครงการระยะยาว แม้แต่ในการศึกษารั้งนี้ก็เป็นเพียงการศึกษาในช่วงเริ่มต้นโครงการเท่านั้น ดังนั้นเมื่อโครงการดำเนินการกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ก็น่าจะมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางเศรษฐกิจหรือสังคมของผู้คนในพื้นที่ว่าเปลี่ยนไปอย่างไร ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชากรดีขึ้นจริงหรือไม่

3. เมื่อโครงการนี้สำเร็จลุล่วง น่าจะมีการศึกษาผลกระทบจากโครงการที่มีต่อประชากรในท้องถิ่นทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาสังคมเป็นระยะ โดยเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ควรจะให้การสนับสนุนเพื่อทำการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง

4. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงความต้องการแรงงานของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากโครงการฯ เพื่อจะได้วางแผนการพัฒนาทางด้านทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการ